

חודש שבט
ראש חודש שבט, תשפ"ג

חודש	שם	פסוק	פעולה	איבר	ראש	אות	מזל	שבט
ניסן	יה-ו-ה	ישמחו השמים ותגל הארץ	שיחה	רגל ימין	גלגולת נק'	ה	טלה	יהודה
אייר	יה-ה-ו	יתהלל מתהלל השכל וידוע	הרהור	כוליא ימין	אוזן ימין נק'	ו	שור	יששכר
סיון	יה-ה-ה	ידוע ולצלע המשכן השנית	הילוך	רגל שמאל	אוזן שמאל נק'	ז	תאומים	זבולון
תמוז	הו-ה-ה	זה איננו שוה לי	ראיה	יד ימין	עין ימין נק'	ח	סרטן	ראובן
אב	הו-ה-ה	יד הויה במקנך	שמעיה	כוליא שמאל	עין שמאל נק'	ט	אריה	שמעון
אלול	הה-ו-ה	וצדקה תהיה לנו כי	מעשה	יד שמאל	חוטם נק'	י	בתולה	גד
תשרי	וה-ה-ה	ויראו אתה שרי פרעה	תשמיש	מרה	גלגולת זכ'	ל	מאזנים	אפרים
חשוון	וה-ה-ה	ודבש היום הזה יקוק	ריח	דקין	אוזן ימין זכ'	נ	עקרב	מנשה
כסלו	וה-ה-ה	וירא יושב הארץ הכנעני	שינה	קיבה	אוזן שמאל זכ'	ס	קשת	בנימין
טבת	הי-ה-ה	גדלו ליקוק אתי ונרוממה	רוגז	כבד	עין ימין זכ'	ע	גדי	דן
שבט	הי-ו-ה	המר ימירנו והיה הוא	לעיטה	קורקבן	עין שמאל זכ'	צ	דלי	אשר
אדר	הה-ה-ו	עירה ולשרקה בני אתונו	שחוק	טחול	חוטם זכ'	ק	דגים	נפתלי

1) בני יששכר¹ – מאמרי חודש ניסן, מאמר א [ראשון הוא], אות ג

ידוע מכתבי מרן האריז"ל [משנת חסידים ניסן פ"א] אשר בכל ראש חדש צריכין לכוין במוסף בסיום הברכה האמצעית צירוף הוי"ה השולטת באותו החדש, ובזה פירשנו מה שאמרו רז"ל [מדרש תהלים פצ"א ו'] מפני מה ישראל מתפללין ואינם נענים? מפני שאינם יודעים להתפלל בשם, שנאמר "אֲשַׁנְבְּהוּ כִּי יָדַע שְׁמִי. יִקְרְאֵנִי וְאֶעֱנֶהוּ" (תהלים צא, יד-טו) עכ"ל, והנה לכאורה אינו מובן, ועל פי הנ"ל יונח, היינו **שאינם יודעים לכוין צירוף השם השולט באותו החודש**, ועפ"י פירשנו במשה "וְאֶתְחַנֵּן אֶל ד' בְּעֵת הַהוּא לְאִמְרֵי" (דברים ג, כג), דקשה מהו הנרצה "בְּעֵת הַהוּא" דייקא, ומהו ה"לְאִמְרֵי"? ועפ"י דברינו הנ"ל יתפרש, "וְאֶתְחַנֵּן אֶל ד' בְּעֵת הַהוּא", אל צירוף השם הוי"ה השולט בחדש ההוא, והוא הנרצה "לְאִמְרֵי", לדורות שיכוונו בתפלתם צירוף הוי"ה השולט מדי חדש בחדשו ויהיו נענים בתפלתם.

2) בני יששכר - מאמרי ראש חודש, מאמר א [קידוש החודש], אות יא

...ונ"ל דיודע הוא דיי"ב חדשי השנה המה נגד י"ב צירופי הוי"ה [פע"ח שער ר"ח פ"ג], בכל חדש מאיר צירוף אחר, ובתפלה צריך לכוין בכל חדש הצירוף המיוחד לו (ולפעמים פועלים להפוך הצירופים מדין לרחמים כמו שכתבתי לעיל [אות ד]), ובזה פירשנו מה שאמרו רז"ל [מדרש תהלים צא] מפני מה ישראל מתפללין ואינם נענים? מפני שאינם יודעים להתפלל בשם שנאמר אשגבהו כי ידע שמי יקראני ואענהו [תהלים צא יד], עיי"כ דבריהם, והדבר הוא לתימא מי הוא מישראל שאינו יודע את השם הנכתב והנקרא? ופירשנו שאינו יודע הצירוף השייך לכל חדש בזמן התפלה שהוא **מתפלל**, הבן הדבר. ועל כן נקראו הירחים חד"ש (=312) בגימ' י"ב (=12) צירופי הוי"ה (=26)...

3) בני יששכר - מאמרי חודש שבט, מאמר א [מהות החודש], אות א

צירוף השם הנכבד המאיר בזה החדש הוא הוי"ה [משנת חסידים מס' טבת שבט פ"ז], ויוצא מראשי תיבות הפסוק ה'מר י'מירנו ו'היה ה'וא [ויקרא כז, לג]...

4) ויקרא (בחוקתי) – פרק כז, פסוקים כג-כה

וְכַל־מַעֲשֵׂר בָקָר וְצֹאן כָּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הַעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֶדֶשׁ לַד':
לֹא יִבְקָר בְּיָרְטוֹב לָרַע וְלֹא יִמְיָרְנוּ וְאִם־הֵמָּר יִמְיָרְנוּ וְהִיא הוּא וְתִמְוָרְתוּ יִהְיֶה־קֶדֶשׁ לֹא יִנָּאֵל:
אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה ד' אֶת־מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי:

¹ ר' צבי אלימלך שפירא מדינוב זי"ע (1783-1841) [הסתלקותו היה ביום י"ח טבת, שנת תר"א]

5) תורת אמת - עניני ראש חודש שבט וחמשה עשר בשבט [סוף הספר]²

כתיב "בְּעֶשְׂרֵי עֶשְׂרֵי חֹדֶשׁ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ [וגו']", הואיל מִשָּׁה בְּאֶר אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת" [דברים א, ג - ה], "בְּאֶר הַיִּטֵּב" [שם כז, ח]. ודרשו (סוטה לב, א) שביאר את התורה בשבעים לשון. ופירושו בו הקדמונים ז"ל (עי' שפתי חכמים דברים א, ה) דמוכח הוא מתיבת היטיב, כי היטיב בריבוע כזה, ה' (5) הי' (15) היטי' (24) היטב (26), עולה שבעים (70) ע"כ. **והנה לכאורה יפלא למה עשה זאת משה רבינו ע"ה רבן של כל הנביאים לעשות כביכול תמורה בתורתינו הקדושה ולהעתיק ללשונות אחרים**, הלא כתיב (תפלת "יגדל") לא יחליפנו ולא ימיר אותו. והגם שעיקר שם תמורה באומר זו תחת זו (תמורה כו, ב), עם כל זה לאיזה כוונה עשה שום נידנוד תמורה, ולמה דוק באחד לחדש?; הכל צריך טעם. ולהבין זאת י"ל כי כוונה גדולה כיון בזה רבן של כל הנביאים, דהנה הי"ב חדשי השנה הם נגד י"ב צירופי הוי"ה, וכל צירוף יוצא מפסוק, אית מראשי תיבין ואית מסופי תיבין, בתיקוני זוהר (הקדמה ט ב). **והצירוף של חדש טבת יוצא מתיבות של פסוק (תהלים לד, ד) גדלו ל'ה' את'י ונרוממ'ה שמו'י יחדיו, היה'ו (משנת חסידים מסכת טבת ושבט פ"א מ"א) וההי"ן. ולכך אז תגבורת הדינים רח"ל, וכדאיתא בזוהר (שמות יב א). וכן צירוף של חדש שבט יוצא מראשי תיבות של פסוק (ויקרא כז, לג) ואם ה'מר י'מירנו ו'ה'ה ה'וא ותמורתו [יהיה] קודש (משנת חסידים). וחמשה עשר בשבט מתחיל להאיר ו'ה' כסדרן, ומאז אין עוד תגבורת הדינים. והנה השבעים אומות הם ניצוצין שנפלו משרשם הרמה בקודש, ואחיותם הם באותיות התורה, כגון פלשתים וכפתורים ואדום ודומיהם, והאותיות התורה הוא השורש המחיה אותם, ומחמת שנפלו משרשם בקודש נעשו קליפות, ולכך רצה משה רבינו ע"ה להעלותם ולהמתיק הכל בשרשו וגם בכדי שלא יוכלו להרע לישראל לכך העתיק התורה בשבעים לשון בכדי להמתיקם ושיהיה הוא ותמורתו קודש, ולכך עשה זאת בראש חדש שבט דווקא, כי אז הצירוף שמאיר באותו החודש יוצא מפסוק והיה הוא ותמורתו קודש, והבן.**

6) מאיר עיני חכמים – מהדורא תנינא [עה"ת], שבועות, עמ' טו. (ר' מאיר יחיאל הלוי זי"ע)

במדרש איתא שתיבת "אנכי" הוא לשון מצרי, וצריך להבין מדוע פתח השי"ת העשרת הדברות בלשון מצרי? ונ"ל שרצה השי"ת להורות לנו שאפילו האדם עומד במדרגה פחותה ונמוכה בחי' מצרים ערות הארץ, אפי' שם יכולים להכיר כי ד' אחד ואין עוד מלבדו, ואפי' בשעה שאיש ישראל עוסק בדברים גשמיים צריך לדבק עצמו בו ית' ולקיים ולדבקה בו, כמ"ש בכל דרכיך דעהו... וזה שאי' בגמ' שארבע פרשיות דתפילין מרמזים במלת "לטוטפות", טט בכתפי שתים, פת באפרקי שתים, וצ"ל למה בפי תפילין נכתב בלשונות נכרים? ובוזה ניחא שהתורה רמזה לנו שמצות תפילין שהוא ליחוד שמו ית' יכולים לקיים, אפי' בכתפי ובאפרקי שהם ארצות גוים יכולים לעבוד את ד', אם רק רוצים.

7) טבעת הזהב – ט"ו בשבט, עמ' רג-רד (הרבי מסטוטשין שליט"א)

ובן הפרשה של מתן תורה שהוא פרשת יתרו* מורה על ענין זה שהתורה יורדת לכל העמקים וגורמת עלייה לכל השפלים, כי יתרו לא הניח עבודה זרה שלא עבדה (עי' רש"י יתרו יט, יא) ובא להתגייר, כי בכח התורה שמידתה שיורדת לכל העמקים ומעלה את הכל - מתעלים כל היורדים ועולים מעלה מעלה, וכן אמרו חכמינו ז"ל (כמוצא קיא, ג) "כל המשתמש באור תורה אור תורה מחייהו, וכל שאין משתמש באור תורה אין אור תורה מחייהו", ומסיק בגמרא: "מצאתי

ב] הנה חודש שבט שייך לענין של עלייה, שהשרף עולה באילן, וכן המזל של חודש שבט הוא דלי שמעלה המים מהבאר, וגם חודש שבט הוא כנגד שבט אשר, שעליו נאמר (דברים לג, כד) "יִטּוֹבֵל בְּשֶׁמֶן רִגְלוֹ" ושמן 'עולה' וצף על כל המשקים, נמצא שכל החודש הזה

שייך לענין עלייה, שכל הדברים השפילים עולים, וזהו בכח התורה שנמשלה לשמן המורה על חכמה, כי "תקועה אלפא לשמן", וכל מקום שהשמן מצוי שם החכמה מצויה (מנחות פס, ג), והשמן עולה על כל המשקים, וכמו כן כח התורה הוא להעלות הכל למעלה אף כל בחינות השפילות.

² תורת הרב מאפטא זי"ע, בעל אוהב ישראל, מפי כתיי תלמידו ר' ישכר בער מראדעשיץ זי"ע